گروه حقوقی روزنامه جوان پذیرای مطالب جامعه حقوقی است.
انتشار دیدگاه‌های حقوقی به منزله تأیید یا رد تمام محتوای آنها نیست.

حبس زدایی

محکومیت متصرف اراضی ملی به قرق‌بانی در اجرای طرح احیای دریاچه ارومیه

قاضی سلماسی طی یک رأی درخور تحسین، حبس مجرم مرتکب «تصرف اراضی ملی» را تعلیق و به استناد قانون مجازات اسلامی، وی را ملزم به قرق‌بانی در اجرای طرح احیای دریاچه ارومیه و واکاری در محدوده بوته‌کاری حاشیه دریاچه کرد.

محسن مرادی اوجقاز، قاضی آذربایجان غربی در راستای سیاست کلی دستگاه قضایی و اصل فردی کردن مجازات، با در نظر گرفتن شرایط و ضوابط موجود، حکم حبس مرتکب تصرف در اراضی ملی را تعلیق کرد و به جای آن موارد تربیتی را به عنوان جایگزین مطرح ساخت که متن حکم صادره با پیگیری خبرنگار «جوان» در اختیار روزنامه قرار داده شده است.

مجازات مقرر به مدت یک سال تعلیق مراقبتی و موارد زیر جایگزین شده است:

الف: قرق‌بانی در اجرای طرح احیای دریاچه ارومیه

ب: واکاوی محدوده بوته‌کاری حاشیه دریاچه به منظور طرح احیای دریاچه ارومیه با نظارت اداره منابع طبیعی و گزارش آن به واحد اجرای احکام کیفری.

پرسش حقوقی

در مواردی که دادگاه حکم بر افراز یا تفکیک ملکی صادر نموده است اعم از اینکه به لحاظ عدم ارسال تأییدیه نقشه تفکیک و افراز از ناحیه شهرداری در مهلت مندرج در ماده ۱۰۱ قانون شهرداری باشد یا به جهات دیگر، آیا اداره ثبت بدون تأیید نقشه از طرف شهرداری که منتهی به عدم اجرای مقررات ماده ۶ قانون تأسیس شورای عالی شهرسازی و معماری یا ماده ۱۵۴ قانون اصلاحی قانون ثبت شده است، مکلف به اجرای دادنامه می‌باشد یا خیر؟

در موردی که دادگاه طبق قسمت اخیر ماده ۱۰۱ قانون شهرداری، بدون وصول نقشه تصویبی شهرداری حکم به افراز ملکی صادر کرده یا به هر ترتیبی که حکم قطعی افراز از محکمه صادر گردیده باشد اداره ثبت مکلف به اجرای حکم دادگاه خواهد بود.

آیا در درخواست اعاده دادرسی پرونده حقوقی، شرط سقف مالی برای پرونده وجود دارد؟ چون که برای درخواست تجدید نظر در پرونده حقوقی سقف آن باید بالای ۳ میلیون ریال باشد تا دوباره دادگاه پرونده را تجدیدنظر کند.

جهات اعاده دادرسی در قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۱۳۷۹ چنین ذکر شده است:

مطابق ماده ۴۲۶ از قانون مذکور نسبت به احکامی که قطعیت یافته ممکن است به جهات ذیل درخواست اعاده دادرسی شود:

۱ -موضوع حکم، مورد ادعای خواهان نبوده باشد.

۲ -حکم به میزان بیشتر از خواسته صادر شده باشد.

۳ -وجود تضاد در مفاد یک حکم که ناشی از استناد به اصول یا به مواد متضاد باشد.

۴ -حکم صادره با حکم دیگری درخصوص همان دعوا و اصحاب آن که قبلاً توسط همان دادگاه صادر شده است متضاد باشد بدون آنکه سبب‌قانونی موجب این مغایرت باشد.

۵ -طرف مقابل درخواست‌کننده اعاده دادرسی حیله و تقلبی به‌کار برده که در حکم دادگاه مؤثر بوده است.

۶ -حکم دادگاه مستند به اسنادی بوده که پس از صدور حکم، جعلی بودن آنها ثابت شده باشد.

۷ -پس از صدور حکم، اسناد و مدارکی به‌دست آید که دلیل حقانیت درخواست‌کننده اعاده دادرسی باشد و ثابت شود اسناد و مدارک یادشده درجریان دادرسی مکتوم بوده و در اختیار متقاضی نبوده است.

آیا کسی می‌تواند در منزل خودش تریاک بکشد؟

بر اساس قانون مبارزه با مواد مخدر اعمال زیر جرم است و مرتکب به مجازات‌های مقرر در این قانون محکوم می‌شود:

- کشت خشخاش مطلقاً و کشت شاهدانه به منظور تولید مواد مخدر.
- وارد کردن، صادر کردن و تولید انواع مواد مخدر.
- نگهداری، حمل، خرید، توزیع و فروش مواد مخدر.
- دایر کردن یا اداره کردن مکان برای استعمال مواد مخدر.
- استعمال مواد مخدر به هر شکل و طریق مگر در مواردی که قانون مستثنی کرده باشد.
- تولید آلات و ادوات و ابزار مربوط به تولید و استعمال مواد مخدر.
- فراری دادن یا پناه دادن متهمان و مجرمان مواد مخدر که تحت تعقیبند.
- محو یا پنهان کردن ادله جرم مجرمان.

نکته

سوءپیشینه چه زمانی پاک می‌شود؟

طبق ماده ۲۵ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ افرادی که مرتکب جرمی بشوند و مجازات آنها به شرح زیر باشد دارای محکومیت مؤثر کیفری هستند و تا پایان این موارد نمی‌توانند گواهی عدم سوءپیشینه بگیرند.

«محکومیت قطعی کیفری در جرائم عمدی، پس از اجرای حکم یا شمول مرور زمان، در مدت زمان مقرر در این ماده محکوم را از حقوق اجتماعی به عنوان مجازات تبعی محروم می‌کند.»

الف- هفت سال در محکومیت به مجازات‌های سالب حیات و حبس ابد از تاریخ توقف اجرای حکم اصلی

ب- سه سال در محکومیت به قطع عضو، قصاص عضو در صورتی که دیه جنایت وارد شده بیش از نصف دیه مجنی‌علیه باشد، نفی بلد و حبس تا درجه چهار

پ- دو سال در محکومیت به شلاق حدی، قصاص عضو در صورتی که دیه جنایت وارد شده نصف دیه مجنی‌علیه یا کمتر از آن باشد و حبس درجه پنج

تبصره ۱- در غیر موارد فوق، مراتب محکومیت در پیشینه کیفری محکوم درج می‌شود لکن در گواهی‌های صادره از مراجع ذیربط منعکس نمی‌گردد مگر به درخواست مراجع قضائی برای تعیین یا بازنگری در مجازات

تبصره ۲- در مورد جرائم قابل گذشت در صورتی که پس از صدور حکم قطعی با گذشت شاکی یا مدعی خصوصی، اجرای مجازات موقوف شود اثر تبعی آن نیز رفع می‌شود.

تبصره ۳- در عفو و آزادی مشروط، اثر تبعی محکومیت پس از گذشت مدت‌های فوق از زمان عفو یا اتمام مدت آزادی مشروط رفع می‌شود. محکوم در مدت زمان آزادی مشروط و همچنین در زمان اجرای حکم نیز از حقوق اجتماعی محروم می‌گردد.

وکیل اجباری خلاف قانون اساسی است

طرحی در مجلس در دست بررسی است که به موجب آن همه پرونده‌های قضایی باید دارای وکیل باشد. این موضوع ناقض حق اساسی شهروندان ایرانی برای دسترسی آزاد به محاکم دادگستری و دادرسی عادلانه و بدون پیش‌شرط است

گزارش
نیره ساری

اجباری شدن وکالت از جمله طرح و برنامه‌هایی است که موافقان و مخالفان را از حیث در نظر گرفتن منافع فردی و گروهی به خود اختصاص داده است. برخی می‌گویند اگر وکالت در دعاوی اجباری باشد، سطح دسترسی مردم به وکیل افزایش پیدا می‌کند. دادرسی‌ها منصفانه‌تر بوده و بار دادگستری و دستگاه قضایی خیلی سبک‌تر خواهد شد. به انضمام اینکه راه معضل اشتغال برای فارغ‌التحصیلان حقوق هم حل می‌شود. در مقابل برخی دیگر هم معتقد هستند چنین طرحی از اساس مغایر اصول صریح قانون اساسی است و شرایطی را فراهم می‌سازد تا وکلا به راحتی مردم را سرکیسه کنند، کمااینکه افزایش هزینه‌های دادخواهی برای تمام اقشار مردم امکانپذیر نیست و چنین طرحی عین بی‌عدالتی خواهد بود. به هر حال تبعات و محسنات طرح وکیل اجباری از زوایای گوناگون قابل پرداختن است.

طرح اصلاح نحوه پذیرش وکیل در یک سال گذشته از جمله موضوعات مطرح شده در کمیسیون حقوقی و قضایی مجلس شورای اسلامی بوده است. یکی از مهم‌ترین محورهای این طرح، اجبار مردم برای رجوع به وکیل جهت رسیدگی به شکایات خود است که موافقان و مخالفان جدی‌ای دارد.

■ دلایل و اهداف موافقان وکیل اجباری

گمانه‌هایی درباره اشتغال فارغ‌التحصیلان رشته حقوق به بهانه طرح وکالت اجباری در پرونده‌های قضایی مطرح می‌شود. فارغ از این، موافقان طرح اعتقاد دارند اگر وکالت در دعاوی اجباری باشد، بار دادگستری و دستگاه قضایی خیلی سبک‌تر خواهد شد. با اجباری شدن وکالت علاوه بر اینکه امور سریع‌تر انجام می‌گیرد، رویه قضایی نیز بی‌تردید توسعه می‌یابد؛ چراکه وکیل با استدلال صحبت می‌کند و از آن سو نیز قاضی اهل استدلال است و این استدلال‌ها سبب می‌شود که دانش حقوق در کل به پیش برود، آرای معارض تصحیح شود و در دیوان عالی کشور نیز با این استدلال‌ها رویه قضایی پیشرفته‌ای شکل خواهد گرفت.

محمدعلی پورمختار، عضو کمیسیون قضایی و حقوق مجلس شورای اسلامی با تأکید بر اصلاح نظام وکالت در تحقق این طرح می‌گوید: می‌توان از طریق اجباری کردن وکالت اطاله دادرسی و هزینه‌های دادگاه‌ها را کاهش داد.

■ به نام مردم، به نفع جیب وکلا!

در ادامه مخالفان معتقد هستند اجباری کردن وکالت، سیاستی ناکارآمد است که نه تنها نمی‌تواند اطاله دادرسی را کاهش دهد بلکه منجر به سر کیسه کردن مردم توسط وکلا خواهد شد.

به گفته دیگر عضو کمیسیون حقوقی و قضایی مجلس، وقتی ۱۳ میلیون نفر در کشور زیر خط فقر زندگی می‌کنند، قطعاً هزینه‌های در اختیار گرفتن وکیل را ندارند بنابراین با اجباری شدن وکالت در قانون کسانی که به دلیل مشکلات مالی امکان گرفتن وکیل را ندارند با مشکل مواجه می‌شوند.

یحیی کمالی‌پور، پیرامون طرح اجباری شدن وکالت در قانون می‌گوید: در وضعیت فعلی کشور ما که زیرساخت‌های لازم در بخش‌های حقوقی و قضایی فراهم نشده است، اجباری کردن وکالت در قانون تصمیم صحیحی نیست.

ذبیح‌الله خدائیان، معاون حقوقی قوه قضائیه نیز از جمله موافقان طرح مذکور است که یکی از مهم‌ترین حقوق مردم را دسترسی به وکیل می‌داند تا حق متهم را در دادگاه تضمین کند.

در حالی که مخالفان معتقدند اجباری شدن وکالت برای برخی اقشار که اتفاقاً شاید سر و کار بیشتری در دادگاه‌ها داشته باشند، امکانپذیر نیست و همین باعث کناره‌گیری از دادخواهی عادلانه می‌شود. خدائیان معتقد است: «چه بسا در مقابل متهم دستگاه حکومتی باشد و از قدرت برخوردار باشد و متهم توان دفاع از خود را نداشته باشد. این وکیل است که با ورود باعث می‌شود حق شخص تضییع نشود.»

در نهایت اما افرادی چون امیرحسین آبادی، رئیس کانون وکلای دادگستری مرکز ضمن تأکید بر اینکه وکالت را اجباری کنید در موضوع فوق می‌گوید: «افرادی که تمکن مالی برای گرفتن وکیل ندارند دولت هزینه‌هایشان را متقبل شود.»

برخی دیگر نیز اجباری کردن وکالت را منجر به افزایش تقاضای اجباری و به تبع آن تضمین سهم بازار وکلا می‌دانند و معتقد هستند با این طرح انگیزه رقابت و تحول در ارائه خدمات حقوقی از بین خواهد رفت و وکلا دچار روزمرگی می‌شوند.

> اجباری شدن وکالت با اصل ۳۴ قانون اساسی مغایر است و این حق را از مردم می‌گیرد که بتوانند به صورت مستقیم به دادگاه مراجعه کنند کمااینکه طبق اصل ۳۵ قانون اساسی نیز دسترسی به وکیل و حق انتخاب وکیل در دادگاه‌ها از حقوقی است که برای طرفین پرونده‌ها در دادگاه پیش‌بینی شده است

از آنجایی هم که ساختار نظارتی بسیار ضعیف و ناکارآمد بر عملکرد وکلا وجود دارد و هیچ تضمینی برای افزایش کیفیت خدمات حقوقی نیست، ایجاد تقاضای پایدار از طریق اجباری کردن وکالت نه تنها حفظ کیفیت یا توسعه خدمت حقوقی را بی‌معنا می‌کند بلکه منجر به سیر نزولی در کیفیت خدمات خواهد شد.

■ حرف قانون

در کنار در نظر داشتن همه این موارد، به نظر می‌رسد اجباری شدن وکالت با اصل ۳۴ قانون اساسی مغایر است و این حق را از مردم می‌گیرد که بتوانند به صورت مستقیم به دادگاه مراجعه کنند. این اصل تصریح می‌کند: «دادخواهی حق مسلم هر فرد است و هر کس می‌تواند به منظور دادخواهی به دادگاه‌های صالح رجوع نماید. همه افراد ملت حق دارند این گونه دادگاه‌ها را در دسترس داشته باشند و هیچ‌کس را نمی‌توان از دادگاهی که به موجب قانون حق مراجعه به آن را دارد منع کرد.»

کمااینکه طبق اصل ۳۵ قانون اساسی نیز دسترسی به وکیل و حق انتخاب وکیل در دادگاه‌ها از حقوقی است که برای طرفین پرونده‌ها در دادگاه پیش‌بینی شده است و سیاست اجباری کردن وکالت نه تنها نمی‌تواند این حقوق را تضمین کند بلکه به آنها خدشه نیز وارد خواهد کرد و افزایش هزینه‌های مردم برای دادخواهی را به دنبال خواهد داشت.

ادله مخالفان طرح مزبور بر این دیدگاه استوار است که کفه تبعات منفی بر محسنات چنین قانونی سنگینی می‌کند و برای تحقق اهدافی چون اشتغال فارغ‌التحصیلان حقوق می‌توان درهای انحصار وکالت را شکست تا حقوق‌خواندگان بتوانند وکالت کنند چراکه از این طریق و با رقابتی‌تر شدن بازار وکالت، میل به گرفتن وکیل در بین مردم هم بیشتر می‌شود و دیگر نیازی به اجباری کردن وکالت در قانون نیست.

تحلیل حقوقی
سیدمحمدمهدی غمامی*

نگاهی به ویژگی‌های وکیل خوب

وکیل همه‌کاره به درد شما نمی‌خورد!

خصایصی وجود دارد که می‌توان بر اساس آنها وکیل خوب را از وکیل بد تشخیص داد. وکیلی که صددرصد تضمین می‌دهد، صددرصد دردسرساز است.

وکیل کسی است که موکل خود و همچنین نظام قضایی را در استیفای حقوق و دسترسی به عدالت کمک کرده و با اشراف به پیچیدگی‌ها و سازوکارهای قانونی، خواسته‌های عامی و غیرحقوقی را به عبارات و مفاهیم حقوقی تبدیل می‌کند. کسی که این ویژگی‌ها را داشته باشد یک وکیل البته خوب است هرچند ممکن است وکلایی داشته باشیم که سواد و مهارت لازم را ندارند و صرفاً با یک مدرک حقوقی و کلاس‌های کنکور وکالت، پروانه دست دارند و کار را از فرآیند غیرحقوقی و بعضاً غیرقانونی دنبال می‌کنند. در این مطلب می‌خواهیم وکیل خوب را به شما معرفی کنیم.

در واقع دو نوع وکیل وجود دارد: وکیلی که به طور رسمی یا عادی جهت انجام امور کاری یا اداری غیرقضایی از طرف شخصی مأمور شده باشد. موضوع وکالت وی ضمن قرارداد و سندی که تنظیم می‌شود تعیین می‌گردد. این وکیل، وکیل غیرقضایی است. در مقابل وکیلی که صلاحیت قانونی جهت مراجعه به محاکم و دفاع در پرونده‌های قضایی دارد و از کانون وکلا یا از مرکز امور مشاوران حقوقی، وکلا و کارشناسان قوه قضائیه پروانه اخذ کرده باشد، وکیل قضایی است.

■ چه کسی وکیل است؟

هر کسی را که برای امر وکالت انتخاب می‌کنید از جهت اعتبار پروانه‌اش، بررسی‌های لازم را انجام دهید. در این جهت کافی است به پایگاه کانون وکلا یا مرکز امور مشاوران قوه قضائیه مراجعه کنید و نام یا شماره پروانه وی را در قسمت «جست‌وجوی وکیل» درج کنید. اگر نام دقیق و مشخصات وی را روی پایگاه پیدا نکردید به احتمال زیاد شخص مورد نظر یا وکیل نیست یا پروانه‌اش دچار مشکل شده است، از مراجعه به وی خودداری کنید. ضمناً دو نکته زیر را در نظر داشته باشید:

۱- وکلا نمی‌توانند در غیر از محلی که برای آنجا پروانه وکالت دریافت کرده‌اند دفتر وکالت تأسیس نمایند و همچنین نمی‌توانند عملاً فعالیت وکالتی خود را در محل دیگری متمرکز نمایند.

۲- کسانی که دارای رتبه قضایی بوده‌اند به مدت سه سال در آخرین محل خدمت خود حق وکالت نخواهند داشت. (ماده ۶ قانون کیفیت اخذ پروانه وکالت دادگستری) در نتیجه مراقب باشید که با محدودیت وکالت وکیل نیز مواجه نشوید.

> وکلایی که از ابتدا تضمین صددرصدی می‌دهند به احتمال خیلی زیاد یا فقط قصد دریافت وجه اولیه از موکل را دارند یا ممکن است از راه‌های غیرقانونی پیگیری پرونده و موضوع قضایی را انجام دهند

■ عدم تفاوت بین وکلای کانون و ۱۸۷

وکیلی که دارنده پروانه معتبر از کانون وکلای مرکز یا کانون‌های وکلای سایر استان‌ها باشد یا از مرکز امور مشاوران حقوقی، وکلا و کارشناسان قوه قضائیه پروانه اخذ کرده باشد مطابق پایه وکالت خود می‌تواند پرونده‌های قضایی را انجام دهد. در این زمینه هیچ تفاوتی بین این وکلا وجود ندارد و در عمل نیز گرچه برخی وکلای کانون اظهارنظرهایی نسبت به برتری جایگاه خود دارند ولی این اظهارات نوعی تفاخر بوده و مبنای حقوقی ندارد، البته باید اذعان داشت که نظارت مرکز امور مشاوران حقوقی، وکلا و کارشناسان قوه قضائیه بر وکلا و مشاوران خود مؤثرتر بوده و برخی از اساتید صاحبنام حقوقی دانشگاه‌ها نیز دارای پروانه از این مرکز هستند.

■ پرهیز از وکیل همه کاره

از مراجعه به وکلای همه‌کاره که برای مثال درج کرده‌اند: «وکالت در تمامی امور اعم از دعاوی خانوادگی، چک، جزائی و ... » خودداری کنید. وکیلی که همه پرونده‌ها را انجام می‌دهد متخصص کار نیست. در واقع کسی که ادعا کند همه کار را یاد دارد در واقع هیچ کاری یاد ندارد. از این نظر اساتید دانشگاه‌ها بیشتر قابل اعتمادند.

■ ویژگی وکیل خوب

یک وکیل خوب قاعدتاً باید دارای این ویژگی‌ها باشد:

۱- از ابتدا اصل را بر لابی و زیرمیزی و رشوه نگذاشته بلکه راه‌حل حقوقی ارائه دهد.

۲- به منطق و فنون «خطابه و سخنوری» آشنایی داشته باشد.

۳- همیشه در جریان «پیشرفت‌های علم حقوق»، به ویژه امور قانونگذاری و رویه‌های قضایی باشد.

۴- «شریف و درستکار» باشد که به معنای پولکی نبودن است.

۵- در گفتار و بررسی پرونده «دقیق و نکته‌بین» باشد.

۶- در مذاکرات شفاهی در دادگاه و لوایح کتبی، «احترام و نزاکت» را نسبت به مقامات قضایی و اداری و نیز نسبت به وکلا و اصحاب دعوا رعایت کند.

۷- مغرور، غیرپاسخگو و دایورت‌کن نباشد.

■ کلاهبرداری صددرصدی

وکلایی که از ابتدا تضمین صددرصدی می‌دهند به احتمال خیلی زیاد یا فقط قصد دریافت وجه اولیه از موکل را دارند یا ممکن است از راه‌های غیرقانونی پیگیری پرونده و موضوع قضایی را انجام دهند. اینچنین اقداماتی حتماً موجب دردسر خواهد شد چراکه ایشان به عنوان وکیل، برای موکلشان کار غیرقانونی انجام می‌دهند و اگر دستگاه قضا یا سایر نهادهای نظارتی متوجه شوند، کل پرونده علیه موکل خواهد شد. به علاوه وکلایی که از طریق رشوه و نفوذ و به صورت غیرقانونی کار انجام می‌دهند نه تنها رازدار نیستند بلکه هر آن ممکن است علیه موکل خود نیز اقدام کنند و او را به طرف دیگر پرونده در ازای پول بیشتر بفروشند.

* استاد دانشگاه امام صادق (ع)

یادداشت

علی تقی‌نژاد *

ابعاد حقوقی روز جمهوری اسلامی

هر ساله روز ۱۲ فروردین ماه، یادآور ماهیت عظیم و پراُبهت نظامی است که بنا به رسم دیرینه گرامیداشت هم برایش برگزار می‌کنیم. هر چند که سال‌ها از بُعد سیاسی و تاریخی مطالبی نوشته می‌شود، ولی در کنار اقتضای شرایط آن زمان، بهتر است به بخشی از ابعاد حقوقی روز جمهوری اسلامی هم بپردازیم.

۱- همه‌پرسی: یکی از اَشکال دموکراسی حقیقی و مورد قبول قانونگذار اساسی، برگزاری همه‌پرسی یا نظرخواهی از مردم همان کشور است؛ خواه درون مرز کشور باشند یا بیرون از مرزها؛ راه‌حلی که وفق آن حضرت امام(ره)، حدود دو ماه بعد از به پیروزی‌رسیدن نظام، در روزهای ۱۰ و ۱۱ فروردین ماه، از مردم خواستند در رفراندوم شرکت کنند. این مطلب، هم در «مقدمه قانون اساسی» گفته شده و هم «اصل یکم قانون اساسی» مقرر می‌دارد: «حکومت ایران، جمهوری اسلامی است که ملت ایران، بر اساس اعتقاد دیرینه‌اش به حکومت حقّ و عدل قرآن، در پی انقلاب پیروزمند خود، به رهبری مرجع عالیقدر تقلید، آیت‌الله‌العظمی امام خمینی، در همه‌پرسی دهم و یازدهم فروردین‌ماه ۱۳۵۸ هجری شمسی، برابر با اول و دوم جمادی‌الاول سال ۱۳۹۹ هجری قمری، با اکثریت ۹۸/۲ درصد کلیه کسانی که حق رأی داشتند، به آن رأی مثبت دادند.»

۲- اشخاص حقیقی و حقوقی نظام: بعد از رأی‌گیری، مشخص شد حدود ۱۰۰ درصد مردم به «جمهوری اسلامی» رأی دادند؛ نه یک کلمه کم و نه یک کلمه زیاد. «رهبری و مردم»، دو پایه اساسی شکل‌گیری نظام بوده و هستند که رهبر جامعه مطابق فقه حکومتی اسلام، در نقش «هادی» قرار می‌گیرد و مردم را به مسیر مورد رضایت خدا هدایت می‌کند. در اینجا «مشروعیت» رهبری حضرت امام(ره)، در «مقبولیت عمومی» گره خورده بود، بنابراین قبل از شروع انقلاب، با «بیعتِ» خودمختار مردم، نوعی پذیرش همگانی صورت گرفته بود.

۳- حق رأی مردم: بعد از دوران سیاه پهلوی، علاوه بر مردان، زن‌ها نیز می‌توانستند به شکل و ماهیت نظام رأی بدهند. حضرت امام(ره) به همه مردم، گروه‌ها، جناح‌های سیاسی و ملی و مذهبی حق دادند تا نظرشان را درباره ماهیت نظام اعلام کنند. با اینکه ایشان می‌توانستند با پشتوانه محکم مردمی، خودشان بدون هیچ رأی‌گیری، مستقیماً در تثبیت هویت «جمهوری اسلامی» کشورمان، تصمیم بگیرند.

۴- حقّ آزادی بیان و عقیده سیاسی: حضرت امام(ره) مردم را مخیّر کردند تا به جمهوریت و اسلامیت نظام، «آری یا نه» بگویند. در واقع هر برگ رأی، یک نوع اظهار عقیده و مرام نسبت به وضعیت آینده کشورمان محسوب می‌شد.

۵- حق و تکلیف رهبری: حق رهبری آن است که مردم نسبت به فرامین و رهنمودهای وی، اهتمام بالایی داشته باشند و تکلیف رهبری در مقابل مردم، هدایت و همیاری آنهاست. حضرت امام(ره) در طول مدت تبعیدشان، سفارش‌های زیادی برای جهت‌دهی و به پیروزی رسیدن انقلاب داشتند و اگر پیروی مردم نبود، موفقیت خاص و نهایی هم به دست نمی‌آمد.

۶- حق و تکلیف مردم: سالیانِ سیاهی بر مردم گذشت که حتی با انواع و اقسام قراردادهای تحمیلی علیه کشورمان توسط خاندانِ مزدور و غرب‌پرستِ قاجار و پهلوی، مردم غالباً نظاره‌گر بذل و بخشش ملوکانه بودند. بعد از «آری» به جمهوری اسلامی، حق مردم، داشتن «محیطی اسلامی، رفاه اجتماعی، مسکن متناسب با نیاز، دارای شغل و درآمد کافی، اقتصادی پویا، فعال و ...» است و تکلیف‌شان، «اقدام به تشکیل حکومت اسلامی»، «امر به معروف و نهی از منکر متقابل ملت و دولت نسبت به خودشان و نسبت به طرف دیگر»، «پاسداری از آزادی‌های مشروع شخصی، استقلال و امنیت ملی و مرزی به طور توأمان» و سایر موارد مندرج در فصول قانون اساسی کشورمان است که به تأییدنهایی شهروندان ایرانی رسیده است.

*پژوهشگر پژوهشکده شورای نگهبان

دانستنی‌ها

نحوه فروش اموال غیرمنقول

در هیچ موردی فروش اموال غیرمنقول به لحاظ نداشتن خریدار، به کمتر از قیمت پایه مجاز نیست اعم از اینکه ملک مذکور از اموال توقیف شده باشد یا در اجرای قانون افراز و فروش املاک مشاع دستور فروش آن به لحاظ غیرقابل افراز بودن صادر شده باشد و مقصود از عبارت «به هر میزان که خریدار پیدا کند به فروش خواهد رفت» فروش و واگذاری مال مورد مزایده به کمتر از قیمت پایه کارشناسی نمی‌باشد.

چک روز، چک وعده‌دار، چک ضمانتی و چک مشروط

چک روز: به طور ساده یعنی چکی که «تاریخ وصول» آن همان «روز صدور چک» باشد. مثال: بنده ۹۶/۱۲/۲۸ یک چک بنویسم و تاریخ چک را هم ۹۶/۱۲/۲۸ قید کنیم؛ یعنی همین امروز این چک قابل وصول است.

چک وعده‌دار: به طور ساده یعنی «تاریخ وصول» چک برای روزی «غیر از روز صدور چک» باشد. مثال: ۹۶/۱۲/۱۴ چک را بنویسم اما تاریخ وصول آن را «روز» یا «هفته» یا «ماه» یا «سال» بعد بنویسم فرقی نمی‌کند «چند روز»، همین که تاریخ وصول چک، امروز نباشد چک وعده‌دار است.

چک ضمانتی: خیلی وقت‌ها در معاملات و سایر روابط کاری و تجارتی از چک، به عنوان تضمین استفاده می‌شود. مثلاً چک «تضمین تخلیه» که صاحبخانه‌ها، از مستأجر می‌گیرند یا چک ضمانتی که کارفرما، از کارمند یا پیمانکار می‌گیرد.

چک مشروط: خیلی وقت‌ها چک بین اشخاص رد و بدل می‌گردد اما وصول وجه آن به شرط انجام کاری است. مثلاً بابت «معامله ماشین» چکی صادر می‌گردد، اما وصول چک به شرط «تحویل ماشین» است.

کار اجباری به هر شکل ممنوع است

هرگاه چند نفر به اتفاق یا از طریق یک مؤسسه، شخصی را به کار اجباری بگمارند هریک از متخلفان محکوم مجازات شده و مشترکاً مسئول پرداخت اجرت‌المثل خواهند بود. طبق ماده ۶ قانون کار متخلف علاوه بر پرداخت اجرت‌المثل کار انجام یافته و جبران خسارت، با توجه به شرایط و امکانات خاطی و مراتب جرم به حبس از ۹۱ روز تا یک سال یا جریمه نقدی معادل ۵۰ تا ۲۰۰ برابر حداقل مزد روزانه محکوم خواهد شد.

سوءاستفاده‌های احتمالی دریافت پول از عابربانک

موقعی که می‌خواهید پولی از عابربانک دریافت کنید، اشخاصی به شما مراجعه می‌کنند که به دلیل نداشتن سواد از شما می‌خواهند شما برایشان پولی را از عابربانک دریافت کنید یا انتقال دهید. متأسفانه بعضی از کارت‌ها سرقتی هستند زمانی که کارت را درون عابربانک قرار می‌دهید، از شما توسط خودپرداز، حین انجام عملیات بانکی چهار بار عکس گرفته می‌شود چنانچه نتوانید ثابت کنید این کار را به خاطر انسانیت انجام داده‌اید مجرم شناخته خواهید شد. اگر کسی از شما درخواست کمک کرد حتماً از ایشان بخواهید در کنار شما قرار بگیرد اگر امتناع کردن او را مشاهده نمودید اکیداً از کمک کردن خودداری نمایید.